

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 7
วันที่ 1 สิงหาคม 2567

*****

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการ
Digital Leadership of School Administrators for Academic Administration

ศิริพร วิรัตน์จันทร์

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Email: s65561802066@ssru.ac.th

เตือนใจ ตลประสิทธิ์

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Email: tuanjai.do@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การยกระดับการศึกษาไทยในยุคดิจิทัล สถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้เพื่อพัฒนาการศึกษา โดยการบริหารงานวิชาการเป็นการบริหารจัดการการศึกษาที่สำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียน การให้ความสำคัญกับงานวิชาการเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์แห่งการเป็นภาวะผู้นำดิจิทัล เพื่อพัฒนาองค์กรให้บุคลากรและผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และความสามารถเท่าทันสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล บทความทางวิชาการนี้ต้องการนำเสนอแนวคิดภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการ

คำสำคัญ: ผู้บริหารสถานศึกษา, ภาวะผู้นำดิจิทัล, การบริหารงานวิชาการ

Abstract

Raising the level of Thai education, educational institution is an important role by applying digital innovations and applications for education. Academic administration is an important educational administration regarding student development. Academic administration is the main duty of school administrators. Therefore, school administrators should have a vision of digital leadership to develop the organization so that personnel and learners have the knowledge, skills and abilities to keep up with digital technology media.

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 7
วันที่ 1 สิงหาคม 2567

*****

This academic article wants to present the concept of digital leadership of school administrators for academic administration. The objectives are 1) to study the role of digital leadership of school administrators and 2) to study the digital leadership of school administrators for academic administration.

Keywords: School Administrators, Digital Leadership, Academic Administration

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคดิจิทัลเป็นยุคที่เทคโนโลยีเกิดการพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว ผู้คนต่างต้องเตรียมความพร้อม มีการปรับตัวและพัฒนาศักยภาพของตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ตามแผนแม่บทการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 – 2570) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อนประเทศไทยไว้ว่า “สร้างเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลที่เข้มแข็ง มีคุณภาพ มีพลวัตบนฐานทุนมนุษย์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล” โดยคำนึงถึงความสอดคล้องของยุทธศาสตร์ชาติ แผนนโยบายของรัฐบาล สถานการณ์เศรษฐกิจ สังคม และมิติการพัฒนาต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลทั้งภายในและต่างประเทศ เพื่อให้สามารถเกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลในประเทศไทยอย่างแท้จริงและยั่งยืนผ่าน 4 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ 1) ด้านการปรับทุนมนุษย์สู่เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล 2) เปลี่ยนเศรษฐกิจดั้งเดิมสู่เศรษฐกิจดิจิทัลมูลค่าสูง 3) สร้างโอกาสใหม่กระจายความเจริญอย่างเท่าเทียม และ 4) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้โครงสร้างพื้นฐานนวัตกรรมดิจิทัล โดยมีเป้าหมายส่งเสริมให้แรงงานมีทักษะดิจิทัลระดับกลางและระดับสูง สนับสนุนให้คนไทยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลและข้อมูล เพื่อสร้างโอกาส สร้างอาชีพในเศรษฐกิจยุคใหม่ โดยเริ่มตั้งแต่การมุ่งบ่มเพาะทักษะดิจิทัลในเด็กชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา ต่อเนื่องมาถึงระดับอุดมศึกษา เพื่อสร้างศักยภาพให้วัยเรียนเตรียมพร้อมเข้าสู่การเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลร่วมกับองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนต่าง ๆ ส่งเสริมทักษะดิจิทัลให้กับกลุ่มคนทำงานสายตรงดิจิทัลและทุกสายงานที่ทำงานในระบบเศรษฐกิจ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดที่เปลี่ยนแปลงไปจากการปฏิวัติทางดิจิทัล (Digital Disruption) การพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูงที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ง่ายและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในทุกภาคส่วน ช่วยควบคุมประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน อันนำไปสู่การสร้างภาคีเครือข่ายการพัฒนาด้านเทคโนโลยี โดยมุ่งให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีดิจิทัลแห่งอนาคต และส่งเสริมการสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลเป็นต้น (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2565)

ซึ่งในปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในทุก ๆ ด้าน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม โดยเฉพาะด้านการศึกษา การขับเคลื่อนการศึกษาของประเทศไทยใน ยุคดิจิทัล

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 7
วันที่ 1 สิงหาคม 2567

*****

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 หมวด 9 มาตรา 63 ถึง 69(2) ได้ระบุไว้เพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการจัดการเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและความสำคัญกับเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้บริหารองค์กรจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้ไปสู่สังคมแห่งยุคดิจิทัล หากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำดิจิทัลก็จะสามารถนำองค์ความรู้และทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยในการบริหารองค์กรให้ก้าวทันยุคสมัยสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงได้ การบริหารงานวิชาการถือเป็นหนึ่งหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ดังนั้นการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารงานวิชาการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญและพัฒนางานในด้านวิชาการให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่สถานศึกษากำหนด โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างวิสัยทัศน์ดิจิทัล ลงมือปฏิบัติตามกลยุทธ์และแผนงานในการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ดิจิทัล สนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อนำมาปรับใช้ในการทำงานให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ดิจิทัล (รุจาภรณ์ ลักษณะดี, 2565)

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

กันตชาติ กุดนอก (2565) กล่าวว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงการดำเนินงานในสถานศึกษา สามารถประยุกต์เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารงานในโรงเรียนทุก ๆ ด้าน สนับสนุนครูและบุคลากรในการเชื่อมโยง สร้าง และใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับการปฏิบัติงาน ในการเรียนรู้และการสอน เตรียมความพร้อมและให้ความช่วยเหลือครูในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับการวัดผลนักเรียนและวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน ใช้ข้อมูลนักเรียนในการปรับปรุงการสอน ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้แก่ครูและบุคลากรประกอบด้วย 5 ด้าน 1) ด้านการมีภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์เทคโนโลยีดิจิทัล 2) ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 3) ด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 4) ด้านการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงาน และ 5) ด้านการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการวัดและประเมินผล

รุจาภรณ์ ลักษณะดี (2565) กล่าวว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง คุณลักษณะความรู้ ทักษะ ความสามารถและพฤติกรรมที่แสดงออกในการนำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน ในการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล การบริหารงานโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ การส่งเสริมการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการเรียนการสอน และการมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยมีความเข้าใจ สามารถสร้างสรรค์ เข้าถึงและนำเทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้ในการบริหารโรงเรียน

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 7
วันที่ 1 สิงหาคม 2567

*****

Kristin Shine (2022) กล่าวว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา คือ วินัยในการนำพาองค์กรไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล เพื่อให้สามารถแข่งขันได้และคล่องตัวในแนวดิจิทัลและโซเชี่ยลมีเดียที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว

จากการศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปได้ว่า คุณลักษณะความรู้และความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์ดิจิทัลในการนำพาสถานศึกษาก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารและพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษานำความรู้และทักษะทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษา

องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัล

จากการศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัล สามารถสรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลที่สำคัญ ได้ดังนี้ (ISTE, 2009 อ้างถึงใน สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561; ณัฐรุณี พงศ์สิริ, 2560; ปกรณ์ ลีสกุล, 2561; ทินกร บัวชู และ ทิพภาพร บัวชู, 2562)

1. การมีวิสัยทัศน์ (Visionary Leadership) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีวิสัยทัศน์สามารถแลกเปลี่ยนถ่ายทอดวิสัยทัศน์ หรือความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงองค์กรด้วยการพัฒนานวัตกรรมดิจิทัล และประยุกต์ใช้ดิจิทัลเพื่อยกระดับความเป็นเลิศขององค์กร การเข้าใจกลยุทธ์ที่สนับสนุนเป้าหมายจะเป็นการเพิ่มโอกาสในการแข่งขันขององค์กรด้วยนวัตกรรมดิจิทัล

2. การเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว (Professional Practice) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักกว่าจะต้องเป็นผู้นำในการใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว เชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยีสามารถจัดสภาพแวดล้อม การเรียนรู้และนวัตกรรมดิจิทัลได้อย่างมืออาชีพ ออกแบบสถานที่ทำงานเพื่อช่วยสร้างบรรยากาศให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และการเสริมสร้างพลังอำนาจด้วยเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลต่าง ๆ

3. ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ (Data Driven) ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศได้อย่างอิสระ (Free flow of information) โดยนำมาใช้ได้อย่างไม่จำกัด ทำให้เกิดประโยชน์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กรตั้งแต่การทำงานประจำวัน การวางแผนกลยุทธ์ การบริหารจัดการคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยใช้แหล่งข้อมูลสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ความเข้าใจในความรู้และทักษะความสามารถของคนในองค์กร (Talent Administration) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเข้าใจขีดความสามารถของคนในองค์กร จัดการและสร้างสมดุลของทักษะความสามารถของคนในองค์กรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ สามารถจัดการกับปัญหาในการทำงาน การ

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 7
วันที่ 1 สิงหาคม 2567

*****

สร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัลใหม่ ๆ การเป็นผู้ประกอบการ ความเป็นมืออาชีพในการทำงานตามแผนที่กำหนดการจ้างบุคลากรที่มีความรู้ความคิดเชิงนวัตกรรม

5. การปรับปรุงอย่างเป็นระบบ (Systematic improvement) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมความเป็นผู้นำในยุคดิจิทัลและการบริหารจัดการคุณภาพอย่างต่อเนื่องในองค์กร โดยการใช้แหล่งข้อมูลสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

6. การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล (Digital Age Learning Culture) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างสรรค์พลวัตในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลให้เป็นปกติในองค์กร จนเกิดเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัลในองค์กรได้อย่างทั่วถึง ติดตามแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ให้โอกาสทดลองโครงการใหม่ ๆ และมีความรวดเร็วในการตัดสินใจ

7. การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล (Digital citizenship) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีและส่งเสริมให้เกิดความตระหนักในประเด็นทางสังคม จริยธรรม และกฎหมาย ตลอดจนความรับผิดชอบในสิ่งที่เกี่ยวข้องเพื่อวิวัฒนาการของวัฒนธรรมของสังคมดิจิทัล

จากข้อมูลองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลข้างต้น สรุปได้ว่า ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว 3) ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ 4) ความเข้าใจในความรู้และทักษะความสามารถของคนในองค์กร 5) การปรับปรุงอย่างเป็นระบบ 6) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล และ 7) การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล

บทบาทของผู้บริหารการศึกษายุคดิจิทัลถือได้ว่าเป็นบทบาทที่มีส่วนสำคัญที่จะนำประเทศเปลี่ยนผ่านไปสู่อยุคประเทศไทย 5.0 ยุคที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ผู้ที่สามารถปรับตัวและเตรียมความพร้อมเพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับโลกอนาคตได้เร็วเท่าไรย่อมมีความได้เปรียบ การมีพื้นฐานการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษาที่ดีถือเป็นกุญแจสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและบุคลากรของประเทศในยุคดิจิทัล ดังนั้น ซึ่งบทบาทสำคัญของผู้บริหารการศึกษาที่ดีในยุคดิจิทัล มีดังนี้ (จุฬาลักษณ์ โสระพันธ์, 2564)

1. ผู้บริหารการศึกษาทุกคนจะต้องวางตัวเองเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะในยุค 4.0 ก้าวสู่ยุค 5.0 ความรู้จะล้าสมัยเกิดขึ้นตลอดเวลาและพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ศูนย์กลางของนักการศึกษาทุกคน คือต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเปิดกว้างต่อการเรียนรู้ ทดสอบการปฏิบัติในปัจจุบันและเตรียมพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลง มากไปกว่านั้นควรเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดเพื่ออนาคต และการเรียนรู้ที่เป็นนวัตกรรมใหม่ ในสิ่งที่นักเรียนต้องการบนพื้นฐานของสิ่งแวดล้อมที่ตัวเองมีอยู่

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 7
วันที่ 1 สิงหาคม 2567

*****

2. ผู้บริหารการศึกษาต้องมีความคิดเชิงกลยุทธ์แบบอนาคตและรู้จักพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีในยุคปัจจุบัน ซึ่งความคิดเชิงกลยุทธ์นี้คือ แนวคิดแบบอนาคตที่มีความเป็นไปได้และการแก้ปัญหาที่อาจไม่สามารถแก้ไขได้โดยใช้นโยบาย ระบบ และแนวทางปฏิบัติแบบเดิม

3. ผู้บริหารการศึกษาต้องฟังพา แบ่งปัน และกระจายความเป็นผู้นำ เพื่อลดช่องว่างระหว่างผู้นำการคิดแบบอนาคตและผู้นำแบบเดิม ความเป็นผู้นำเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพล แต่ไม่ใช่ทำเพียงคนเดียว การกระจายความเป็นผู้นำโดยเน้นการกระจายแหล่งที่มาของอิทธิพลและการเปลี่ยนแปลงไปสู่ทั่วทุกกลุ่มคน จะทำให้ความเชี่ยวชาญและความรู้สามารถกระจายไปทั่วกลุ่มคน เช่น การเชิญผู้นำการคิดแบบอนาคตและผู้นำแบบเดิมมาแบ่งปันความเชี่ยวชาญและความรู้ของพวกเขา สิ่งนี้อาจมีความท้าทายมากขึ้นเมื่อผู้อำนวยการโรงเรียนยังมีความคิดแบบเดิม แต่ในขณะที่ครูและนักเรียนอาจคิดแบบอนาคตไปแล้ว ฉะนั้นหากมีการแบ่งปันความคิด จะช่วยให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ ที่แตกต่าง นำไปสู่การพัฒนาและช่วยสนับสนุนเพื่อช่วยแก้ปัญหาที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้

4. ผู้บริหารการศึกษาต้องไม่กลัวเทคโนโลยีใหม่ ๆ และกล้าที่จะทดลอง สำหรับกลุ่มผู้บริหารทางการศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีความคิดเป็นแบบระบบเดิม อาจจะมีพลังเลหรือไม่มั่นใจกับเทคโนโลยีดิจิทัล หรืออาจจะคิดว่ามันเป็นการยากเกินกว่าที่ตัวเองจะสามารถพัฒนาวิธีการใหม่ในการสอนที่ให้นักเรียนมาเป็นจุดศูนย์กลาง ฉะนั้นกุญแจสำคัญคือการชวนและสร้างแรงจูงใจเชิงบวกกับผู้ที่มีพลังเลที่จะเปลี่ยนแปลง ไม่ใช่การฝืนบังคับ หรือการต่อต้านพวกเขา

5. ผู้บริหารการศึกษาต้องไม่เพิกเฉยกับความคิดแบบเดิม บางความรู้และประสบการณ์แบบเดิมอาจยังคงมีคุณค่า ผู้บริหารการศึกษาที่ดีต้องระวังอย่าเพิกเฉยต่อภูมิปัญญา โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ควรเรียนรู้ เชื่อมต่อ และสร้างความสัมพันธ์ที่ไว้วางใจกับผู้ที่มีความคิดและยึดถือวิธีทำแบบเก่าอาจให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและรับฟัง

จากการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สรุปได้ว่า บทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีส่วนสำคัญในการนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้บริหารการศึกษาทุกคนจะต้องวางตัวเองเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต 2) ผู้บริหารการศึกษาต้องมีความคิดเชิงกลยุทธ์แบบอนาคตและรู้จักพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีในยุคปัจจุบัน 3) ผู้บริหารการศึกษาต้องฟังพา แบ่งปัน และกระจายความเป็นผู้นำ 4) ผู้บริหารการศึกษาต้องไม่กลัวเทคโนโลยีใหม่ ๆ และกล้าที่จะทดลอง และ 5) ผู้บริหารการศึกษาต้องไม่เพิกเฉยกับความคิดแบบเดิม

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 7
วันที่ 1 สิงหาคม 2567

การบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ เป็นการดำเนินงานภายในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง มาตรฐานและหลักสูตร ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้สามารถช่วยเหลือให้คำแนะนำ แก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องตลอดจนการตัดสินใจในทิศทางที่ถูกต้อง เพื่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้ เป็นไปอย่างมีคุณภาพและเหมาะสมกับบริบทความต้องการของโรงเรียน (รุ่งนภา นุตราวงค์, 2552) การ บริหารงานวิชาการเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนดนั้น ประกอบด้วยงานหลาย ๆ ด้าน ซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของนฤตม เอ่งฉ้วน และจิตติมา วรณศรี (2565) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ คือ การ บริหารกิจกรรมทุกอย่างในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อก่อให้เกิดการ เรียนรู้และการศึกษาของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ประกอบด้วย 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้าน การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 4) ด้าน การวัดผล ประเมินผล 5) ด้านการนิเทศการศึกษา 6) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ 7) ด้าน การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจที่สำคัญของการบริหารโรงเรียนตามที่พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด เป็นหัวใจของ การจัดการศึกษาเช่นเดียวกับที่มันักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของงานวิชาการ ดังนี้

จรุณี แก้วเอี่ยม (2557) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ภารกิจหลักของ ผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐานคุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัด หากผู้บริหารสามารถบริหารได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงถือได้ว่าการดำเนินงานวิชาการเป็นหัวใจ เป็นส่วนสำคัญที่สุดในสถานศึกษา ผู้บริหาร ต้องใส่ใจ และตระหนักในภารกิจ รู้จักปรับปรุงตนเอง รู้และเข้าใจงานวิชาการอย่างถ่องแท้ รวมทั้งพัฒนางาน วิชาการให้ก้าวหน้า ท้นต่อการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ยังจะได้รับความไว้วางใจ การยอมรับนับ ถือจากชุมชน สังคม อันจะนำมาซึ่งความภาคภูมิใจต่อความสำเร็จในที่สุด

จิตติมา วรณศรี (2557) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงาน วิชาการเป็นงานหลัก และมีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน และประสิทธิผลของการศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง งาน วิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษาไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของ

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 7
วันที่ 1 สิงหาคม 2567

*****

สถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดการ
โปรแกรมการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา และเกี่ยวข้องกับผู้บริหาร
สถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อมก็อยู่ที่ลักษณะของ
งานนั้น

จากการศึกษาความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ สรุปได้ว่า การดำเนินงานวิชาการเป็นงานหลัก
ของสถานศึกษาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนานักเรียน เป็นตัวกำหนดปริมาณงานสถานศึกษา เป็นเครื่องมือ
ตัวชี้วัดคุณภาพความสำเร็จ ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำองค์กรในการพัฒนา
สถานศึกษาให้สามารถพัฒนาคนได้อย่างเต็มศักยภาพ

ขอบข่ายงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการมีการกำหนดขอบข่ายงานที่มุ่งเน้นในด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม การ
เรียนรู้ภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกระทรวงศึกษาธิการ
(2546) ได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
การพัฒนากระบวนการเรียนรู้การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ
การศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้การนิเทศการศึกษา
การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่
ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นและการส่งเสริมและสนับสนุนงาน
วิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าขอบข่าย
ของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาประกอบด้วยการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอน ตั้งแต่การ
วางแผนโครงสร้างการบริหารงาน ขั้นตอนการดำเนินงาน กระบวนการวัดและประเมินผล ตลอดจนแนวทางใน
การพัฒนาคุณภาพผู้สอนและผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด

สรุป

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการ คือ คุณลักษณะ ความรู้ ทักษะ
ความสามารถ และพฤติกรรมแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม
สำหรับการบริหารงานตามขอบข่ายงานวิชาการของสถานศึกษา การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายในการ
บริหารงานองค์กรให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและ
ประสิทธิผลสูงสุด สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ครูและผู้เรียนมี
ความรู้ ทักษะในการใช้เทคโนโลยี ส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพการศึกษาที่สูงขึ้นและสอดคล้องกับการจัด

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 7
วันที่ 1 สิงหาคม 2567

*****

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยในการบริหารองค์กรให้ทำงานอย่างเป็นระบบโดยคำนึงถึงประสิทธิผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ และสามารถนำพาสถานศึกษาก้าวทันสู่ยุคดิจิทัลได้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นผู้นำทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้แก่สถานศึกษาโดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้เป็นตัวช่วยในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา เช่น การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนาสื่อและกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน การใช้โปรแกรมดิจิทัลเพื่อการวิเคราะห์ผลข้อมูลทางการศึกษา การจัดทำฐานคลังข้อมูลของสถานศึกษา (Data Warehousing) เพื่อให้ง่ายต่อการค้นหาข้อมูลและมีความพร้อมนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ มีการพัฒนานวัตกรรมดิจิทัลในการวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ

เอกสารอ้างอิง

- กันตชาติ กุดนอก. (2565). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต2. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 11(42), 41-51.
- จรุณี แก้วเอี่ยม. (2557). เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ. สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์
- จิตติมา วรณศรี. (2557). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์รัตนสุวรรณการพิมพ์ 3.
- จุฬาลักษณ์ โสระพันธ์. (2564). บทบาทของผู้บริหารการศึกษายุคดิจิทัล. สืบค้นเมื่อ มิถุนายน 8, 2567, จาก <https://adacstou.wixsite.com/adacstou/single-post/บทบาทของผู้บริหารการศึกษายุคดิจิทัล>.
- ณัฐวุฒิ พงศ์สิริ. (2560). ผู้นำในยุคดิจิทัล Economy. วารสาร HR Society Magazine. สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 2, 2566, จาก <https://www.dharmniti.co.th/ผู้นำในยุค-digital-economy/>.
- ทินกร บัวชู และทิพภาพร บัวชู. (2562). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารครุศาสตร์สาร คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. 13(2), 285-294.
- นฤตม เองฉ้วน และจิตติมา วรณศรี. (2565). ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดอ่างทอง. Journal of Modern Learning Development. 8(4), 102-112.
- ปกรณ ลีสกุล. (2561). Leadership in Digital Era : ภาวะผู้นำในโลกดิจิทัล. สืบค้นเมื่อ มิถุนายน 8, 2567, จาก <https://aj-pakornleesakul.medium.com/leadership-in-digital-era-ภาวะผู้นำในโลกดิจิทัล-5f66d3a5b3fe>.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริม.

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 7
วันที่ 1 สิงหาคม 2567

*****

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. (2545, ธันวาคม 19). ราชกิจจานุเบกษา.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553. (2553, กรกฎาคม 22). ราชกิจจานุเบกษา.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2562. (2562, พฤษภาคม 1). ราชกิจจานุเบกษา.

รุ่งนภา นุตราวาศ. (2552). หลักสูตรอิงมาตรฐานการพัฒนาสู่คุณภาพ. วารสารวิชาการ. 4(60), 57.

รจากรณม์ ลักษณะดี. (2565). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก.

สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2565). แผนแม่บทการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 – 2570). สืบค้นเมื่อ มิถุนายน 8, 2567, จาก <https://www.depa.or.th/th/master-plan-digital-economy/master-plan-for-digital-economy-66-67>

สุกัญญา แซ่ม้อย. (2561). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Shine, K. (2022). Characteristics of Digital Leadership. Retrieved December 2, 2023, from https://digitalmarketinginstitute.com/resources/lessons/digital-leadership_characteristics-of-digital-leadership_lxig